

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของโครงสร้างตลาดและประสิทธิภาพต่อกำไรของ
ธนาคารพาณิชย์ไทย

ชื่อผู้เขียน นางกุลกนิษฐีย์ คมวัชรพงศ์

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ประเสริฐ ไชยทิพย์ ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ศศิเพ็ญ พวงสายใจ กรรมการ
ดร. อัญชลี แจ่มเจริญ กรรมการ

บทคัดย่อ

ในอดีตที่ผ่านมาโครงสร้างการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยมีลักษณะเป็นตลาดที่มีผู้แข่งขันน้อยรายค่อนข้างไปในเชิงการผูกขาด ซึ่งมีผลทำให้กิจการธนาคารเป็นกิจการที่ได้รับผลกำไรค่อนข้างมาก ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2533 ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายเปิดเสรีทางการเงิน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบการเงินไทยรวมทั้งผลกำไรของธนาคารพาณิชย์ ทำให้ธนาคารพาณิชย์ไทยต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับการแข่งขันที่รุนแรงในอนาคต ดังนั้นในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงลักษณะการปรับตัวดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ (1) ศึกษาผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย 15 ธนาคารระหว่างปีพ.ศ. 2530-2534 ซึ่งเป็นช่วงก่อนและเริ่มดำเนินนโยบายการเงินเสรี และปีพ.ศ.2535-2539 ซึ่งเป็นช่วงหลังดำเนินนโยบายการเงินเสรี (2) ศึกษาผลกระทบของโครงสร้างตลาดและประสิทธิภาพต่อกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทย (3) ทดสอบสมมติฐานอำนาจตลาดและสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ

การศึกษาผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทยพบว่าภายหลังนโยบายการเงินเสรีธนาคารพาณิชย์ไทยมีการแข่งขันกันรุนแรงมากขึ้น ธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ได้สูญเสียส่วนแบ่งตลาดทางด้านเงินฝากไปให้กับธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางและธนาคารพาณิชย์ขนาด

เล็กเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ยังสูญเสียส่วนแบ่งตลาดทางด้านเงินฝากไปให้กับบริษัทเงินทุนอีกด้วย เนื่องจากบริษัทเงินทุนได้กำหนดให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงกว่า

การศึกษาถึงผลกระทบของโครงสร้างตลาดและประสิทธิภาพของการดำเนินงานที่มีต่อผลกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทยได้ใช้สมมติฐานอำนาจตลาด(MP)และสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพ(ES)เป็นตัวทดสอบ โดยที่สมมติฐานอำนาจตลาดจำแนกเป็น สมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน(SCP) โดยใช้การกระจุกตัว(CONC)เป็นตัววัด และสมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ(RMP)ซึ่งใช้ส่วนแบ่งตลาด(MS)เป็นตัววัด ส่วนสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพจำแนกเป็น สมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพทางการจัดการทรัพยากร(ESX)ใช้ประสิทธิภาพทางการจัดการทรัพยากร(X-EFF)เป็นตัววัด และสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพทางด้านขนาด(ESS)ได้ใช้ประสิทธิภาพทางด้านขนาด(S-EFF)เป็นตัววัด การศึกษานี้ใช้วิธีประมาณค่ากำลังสองน้อยที่สุด โดยอัตราส่วนของกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์(ROA)หรืออัตราส่วนของผู้ถือหุ้น(ROE)เป็นตัวแปรตามสำหรับส่วนแบ่งตลาด(MS) การกระจุกตัว(CONC) ประสิทธิภาพทางการจัดการทรัพยากร(X-EFF) ประสิทธิภาพทางด้านขนาด(S-EFF) อัตราการขยายตัวของสินทรัพย์(GAS) และอัตราการขยายตัวของเงินฝาก(GDS)เป็นตัวแปรอิสระ จากการศึกษาพบว่าตัวแปรส่วนแบ่งตลาด(MS)และการกระจุกตัว(CONC)มีความสัมพันธ์กันสูงจึงได้แยกตัวแปรทั้งสองในการทดสอบสมการ

ในกรณีของข้อมูลสำหรับธนาคารพาณิชย์ไทยทั้งระบบ การทดสอบที่ใช้ตัวแปรการกระจุกตัวเมื่อกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์เป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่าไม่ได้ให้การสนับสนุนทั้ง 4 สมมติฐาน ในขณะที่การทดสอบซึ่งใช้ตัวแปรส่วนแบ่งตลาดเมื่อกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์เป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่าให้การสนับสนุนสมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ (RMP) เพราะส่วนแบ่งตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในกรณีของข้อมูลจำแนกเป็นรายปีของธนาคารพาณิชย์ไทย การทดสอบที่ใช้ตัวแปรการกระจุกตัวเมื่อกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่าให้การสนับสนุนสมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน(SCP) เนื่องจากการกระจุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการทดสอบที่ใช้ตัวแปรส่วนแบ่งตลาดเมื่อกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่า สนับสนุนสมมติฐานโครงสร้าง พฤติกรรม และผลการดำเนินงาน(SCP) เนื่องจากการกระจุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนกรณีของข้อมูลจำแนกเป็นรายกลุ่มขนาดของธนาคารพาณิชย์ไทย การทดสอบที่ใช้ตัวแปรการกระจุกตัวเมื่อกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กให้การสนับสนุนสมมติฐานโครงสร้าง พหุติกรรม และผลการดำเนินงาน(SCP) เนื่องจากการกระจุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการทดสอบที่ใช้ตัวแปรส่วนแบ่งตลาดเมื่อกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่า กลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดกลางให้การสนับสนุนสมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ(RMP) เนื่องจากส่วนแบ่งตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสนับสนุนสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพทางด้านการจัดการทรัพยากร(ESX) เนื่องจากประสิทธิภาพทางด้านการจัดการทรัพยากรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนกลุ่มธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กกรณีกำไรสุทธิต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรตามผลการศึกษาพบว่าให้การสนับสนุนสมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ(RMP) เนื่องจากส่วนแบ่งตลาดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปจากผลการศึกษพบว่ากำไรของธนาคารพาณิชย์ไทยสามารถอธิบายได้โดยสมมติฐานโครงสร้าง พหุติกรรม และผลการดำเนินงาน(SCP) สมมติฐานอำนาจตลาดโดยเปรียบเทียบ(RMP) และสมมติฐานโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพทางด้านการจัดการทรัพยากร(ESX)

Thesis Title	The Impact of Market Structure and Efficiency on the Profit of Thai Commercial Banks	
Author	Mrs. Kulkanit Komwatcharapong	
M.Econ.	Economics	
Examining Committee :		
	Asst. Prof. Dr. Prasert Chaitip	Chairman
	Asst. Prof. Dr. Sasipen Phaungsaichai	Member
	Dr. Ancharee Jengjalern	Member

Abstract

In the past, Thai commercial bank structure has had the characteristic of oligopoly and monopoly which led to high profit in this business. Subsequently in 1990 Thailand had liberalized its monetary policy which would had an effect on Thai Monetary System including profit level in commercial banks. Thai Commercial Banks had to adjust themselves in order to cope with fierce competition in the future. Therefore, this study had three objectives in order to study the characteristic of those adjustments : (1) To study the performance of 15 Thai Commercial Banks before and beginning the liberalization during the 1987-1991 and after the liberalization during 1992-1996 (2) To study the impact of market structure and efficiency on the profit of Thai Commercial Banks (3) To test the market - power and efficient - structure hypotheses.

The study of the performance of Thai Commercial Banks showed that after the new monetary policy was launched the degree of competition tended to

increase. The large commercial banks lost more of their market share of deposit to the smaller ones. Moreover, the commercial banks lost their market share of deposit to finance companies due to the higher interest rate of deposit offered by finance companies.

The study of the impact of market structure and efficiency on the profit of Thai Commercial Banks used the market - power and efficient - structure hypotheses for the test. The Market - Power Hypothesis(MP) was divided to the Structure - Conduct - Performance Hypothesis(SCP) which used concentration(CONC) for the test and the Relative - Market - Power Hypothesis(RMP) which used market share(MS) for the test. For the Efficient - Structure Hypothesis (ES) , it was divided to the X - Efficiency Version of the Efficient - Structure Hypothesis(ESX) which used x - efficiency(X-EFF) for the test and the Scale - Efficiency Version of the Efficient - Structure Hypothesis (ESS) which used scale-efficiency(S-EFF) for the test. This study utilized the ordinary least - square method having the ratio of net profit to asset(ROA) or the ratio of net profit to equity(ROE) as dependent variable while market share(MS) , concentration (CONC), x - efficiency(X - EFF) , s - efficiency(S - EFF) , growth of assets(GAS) and growth of deposits (GDS) were classified as independent variables. The study from ordinary least - square showed the high correlation between concentration(CONC) and market share(MS) so each of these variables was put in the equation seperately.

In term of data which were classified for all the system of Thai Commercial Banks, the test that used CONC variable when ROA was a dependent variable showed the empirical results that did not support for all of 4 hypotheses while the test that used MS variable when ROA was a dependent variable demonstrated the empirical results that provided support for the Relative - Market - Power Hypothesis (RMP) since market share (MS) was positively related to profit at a significant level.

In term of data which were classified into a yearly data of Thai Commercial Banks, the test that used CONC variable when ROE was a dependent variable showed the empirical results that supported for the Structure - Conduct - Performance Hypothesis(SCP) since concentration(CONC) was positively related to profit at to a significant level. As of the test that used MS variable when ROE was a dependent variable, the empirical results found that provided support for the Structure - Conduct - Performance Hypothesis(SCP) since concentration(CONC) was positively related to profit to a significant level as well.

In term of data that were classified according to the size of Thai Commercial Banks, the test that used CONC variable when ROE was a dependent variable showed the empirical results that provided support for the Structure - Conduct - Performance Hypothesis (SCP) in the smaller - sized commercial banks since concentration(CONC) was positively related to profit at a significant level. As of the test that used MS variable when ROA was a dependent variable, the empirical results found that provided support in the group of medium - sized commercial banks for the Relative - Market - Power Hypothesis(RMP) since market share(MS) was positively related to profit. Also, the X - Efficiency Version of the Efficient - Structure Hypothesis(ESX) was supported since x - efficiency(X -EFF) both was positively related to profit. But for the smaller - sized commercial banks it was found that, given ROE as a dependent variable, the test provided support for the Relative - Market - Power Hypothesis (RMP) since market share(MS) was positively related to profit to a significant degree as well.

In conclusion from the results found that the profit of Thai Commercial Banks can be explained by the Structure - Conduct - Performance Hypothesis(SCP), the Relative - Market - Power Hypothesis(RMP) and the X - Efficiency Version of the Efficient - Structure Hypothesis(ESX).